

Bestyrelsens beretning fremlagt ved Generalforsamlingen 30. september 2020

Forandringens vinde blæser

Kære alle sammen – ærede generalforsamling

Det er ganske særligt at stå her i dag ved årets generalforsamling under helt andre betingelser, end vi plejer.

Uden den indledende middag og uden muligheden for at sidde tæt over kaffebordet og med langt færre deltagere end vi plejer. Det er **SÅ** mærkeligt. Skal det så være det **nye normale**?

Nej, det skal det ikke!

Men **forandringens vinde** har fået godt fat i os, i vores erhverv, ja i hele samfundet!

Man kan vist godt sige, at det er blæst op, og vinden har fået fat!

Coronakrisen og dens konsekvenser er ikke den eneste årsag. Klimaforandringerne og de strømninger og krav om bæredygtighed, som det fører med sig, kalder også på forandringer og nytænkning i rigtig mange henseender. Det skal vi vænne os til - uden at vi lader os vælte om kuld.

Her tror jeg, at vi i landbruget er godt rustet, altså til at blive stående uden at vælte. Vores kultur og vores rødder stikker dybt.

Som på et træ, vil forandringens vinde måske rive en gren eller to af, men det giver så plads til, at "klemte" og nye skud kan vokse frem. Nye skud, som vil hente sin næring fra de dybe rødder og bruge energien på at vokse i lysets og vindens retning.

Det er sådan jeg ser landbruget, og det er sådan, at jeg ser Nordsjællands Landboforening og vores rådgivning i Agrovi.

Evnen til at modstå udfordringerne og evnen til at tilpasse os forandringens vinde er vores styrke. Sådan har det været i generationer, og sådan skal det blive ved med at være.

Når jeg siger, at vi skal tilpasse os, så mener jeg *ikke*, at vi skal føje os, men vi skal *SE* mulighederne og *udfordre* truslerne.

Vi skal være proaktive og tage vores del af ansvaret. Og hvis jeg skal være helt ærlig, så synes jeg faktisk, at **vi er rigtig gode**, som i **rigtig gode** til at tage bolden op og være vores ansvar bevidst.

Mulighederne og truslerne

Selv om Covid-19 lagde Danmark ned og sendte det offentlige på hjemmearbejde, betød det ikke, at opgaverne blev sat på "stand by".

Som før krisen, som under krisen og nu, er der er nok at tage fat på, både på de helt store linier og helt lokalt:

For blot at nævne nogle få fokusområder:

- **Klimaforandringerne og den grønne omstilling** vedrører os alle og får stor betydning for både forbrug og produktion. Bæredygtig fødevarerproduktion er vores "**licence to operate**" og vi skal kunne **dokumentere** det.
Pisk eller gulerod? – CO2 afgiften (som den er fremlagt) kan komme til at gøre rigtig ondt.
- **EU's kommende grønne landbrugsreform** kommer vi også til at mærke. Der lægges op til 50 % reduktion af pesticider, 50 % reduktion af antibiotikaforbrug, 20 -50 % reduktion i næringsstoffer, 25 % skal være økologisk og 10 % af landbrugsjorden skal tages ud. Vi er frontløber i Danmark - vi er langt og det skal vi belønnes for. (L&F arbejder på højtryk for dette).
- **Vandplanerne**, hvor vi er på vej ind i den 3. planperiode. Vi skal have **sikkerhed for**, at de **ønskede miljøgevinster rent faktisk opnås**, hvis vi lever op til kravene.
- **Grundvands- og drikkevandsbeskyttelse**, hvor der nu lægges op til **yderligere screeninger for 75 stoffer**. Mange indvindingsområder ligger **under landbrugsarealer**.
- **Det grønne Danmarkskort** med udpegning af arealer til naturudvikling.
- **Fredningsinstrumentets manglende opdatering**, som **blokerer** for tidssvarende og bæredygtig udvikling.
- **Faktafor nægtelsen og den modelstyrede lovgivning**
Datotyraniet er et godt eksempel. Vi har også et konkret eksempel på en målestation på Sjælland, som måler 1/3 af hvad den beregnede model viser af kvælstof i drænvandet. Alligevel reguleres efter den beregnede model. Hvad er så fakta?

Og så mener jeg rent faktisk også, at den brede befolknings **manglende indsigt** i vores produktion og livet på landet er en **alvorlig udfordring**.

En udfordring, der giver genklang langt ind i den lovgivende forsamling på Christiansborg og medfører ufornuftige tiltag, som kan have alvorlige konsekvenser for en reel bæredygtig udvikling.

Der **mangler** simpelthen **praktisk erfaring** og forståelse for de **biologiske og naturlige** sammenhænge, som vi er undergivet. Og det kan jeg godt forstå! Hvor skulle den dog komme fra,

når fødevarerne kun kendes fra køledisken og de negative historier i medierne? Distancen fra produktionen til forbrugeren er lang.

Derfor må jeg igen **pointere vigtigheden af**, at vi alle holder **dørene åbne**, invitere inden for, **fortæller om vores hverdag** og opgaver og sidst men ikke mindst også **lytter** til vores omgivelser – også selv om vi ikke er enige.

Vi er vores egne ambassadører og marketingschefer. Skal vi lykkes med at få skabt forståelse og indsigt, **kræver det dialog og åbenhed fra begge parter – vi skal ud af ekkokammeret!**

Vi er aktive på mange frivillige områder: i idrætsklubber, menighedsråd, vandværker – der er så mange steder, vi kan fortælle den gode historie. Det skal vi gøre og med stolthed.

Tusind tak til jer som holder åbent landbrug, tager imod skoleklasser, turister og andre interesserede – jeres indsats gør en uvurderlig forskel for os alle.

Åbent landbrug har i mange år været en tradition. I Nordsjælland har vi gjort meget ud af at vise bredden i jordbruget, som kendetegner vores område. Husdyr, planteavl, bær, gårdbutikker mv. Sidste år deltog landmændene omkring Søborg Sø i et fælles Åbent Landbrug, hvor landbrugets bidrag til det store naturgenopretningsprojekt blev synligt, det var en stor succes!

I år blev Åbent Landbrug til en digital udgave med en række små videofilm. I vores nyhedsbrev, har vi sendt et link til filmene – del det endeligt. *(Vi plejer at gøre lidt mere ud af værterne ved åbent landbrug, men pga Covid-19 situationen er det udskudt til næste generalforsamling).*

Ind i mellem ser vi nogle ret rabiate læserbreve i aviserne eller fejlagtige udtalelser i andre medier. Det er naturligvis frustrerende, og mange gange kan man have lyst til at fare i blækhuset med det samme og tage til genmæle. Vi vurderer altid, om det kan svare sig – og ofte i samråd med L&F. Vurderer vi, at det ikke giver mening, at det ikke fører til noget, så lader vi være. Kan misinformationen derimod påvirke den generelle tone i samfundsdebatten, så reagerer vi eller L&F. Jeg er glad for, at I ringer eller skriver, når I møder disse indlæg – bliv ved med det.

Helt ude i hegnet

Der er mange eksempler på, at den manglende indsigt er helt ude i hegnet 😊.

Vi oplevede bl.a. en voldsom uforståenhed og modstand, da det blev besluttet at sætte et vildsvinehegn op ved grænsen til Tyskland. Nu er truslen rykket faretruende nær.

Kommer den afrikanske svinepest til Danmark vil det få alvorlige konsekvenser for vores eksportindtægter. Markedet reagerer prompte. Jeg er ikke sikker på, at Hr. og Fru Danmark tænker over, at der er en sammenhæng mellem et højt hegn i Sønderjylland og den danske velfærd. *(Det første døde vildsvin i den tyske majsmark kostede mig 250.000 t.kr./året på en lille produktion som min)*

Meningsløsheden bliver total, når man i de **kommende vandplaner** foreslår, at fritlægge et rørlagt vandløb, der stort set ikke er vandførende. Det er absurd og samfundsøkonomisk er det uforsvarligt.

Hvis det tørre vandløb blev fritlagt, ville det dele marken i to og være til stor gene for lodsejeren. Og værdien af indsatsen ville slet ikke stå mål med størrelsen af indsatsen.

Det her er et eksempel på, hvad vores repræsentanter i vandrådene står over for, når rådene skal komme med input til vandplanerne. Her arbejder vores repræsentanter for, at vi får fagligt velfunderede vandplaner. Vi skal kunne stole på tallene, og indsatserne skal være realistiske. Hvis ikke målene er rigtige, er det ligegyldigt, hvor meget vi måler! Vi skal have sikkerhed for, at de ønskede miljøgevinster rent faktisk opnås, hvis vi lever op til kravene.

Præcis derfor, at det er **vigtigt**, at **vi** med den **praktiske indsigt** sidder **med rundt om bordet**, hvor vi kan: I de grønne råd, grundvandsrådene, vandrådene, vildtrådet, klimarådene og bæredygtighedsudvalgene.

Sig aldrig nej til en invitation, hvis I får budet. Endnu en gang vil jeg gerne sende en stor tak til jer, som allerede nu tager tjansen for os andre. – Vigtigheden af jeres arbejde er enorm.

Interessekonflikterne eksisterer eller gør de?

Det vil være blåøjet at tro, at manglende indsigt kan forklare alt, det ved jeg godt. Og det er vist ingen hemmelighed, at nogle helst så, at produktionslandbruget blev pakket sammen og sendt langt væk. Heldigvis er det dog de færreste, som ønsker den løsning.

Ja, Interessekonflikterne lever i bedste velgående i det åbne land - også på de private arealer. Men når det så er sagt, **er det så interessekonflikter, eller er det snarere uenighed om virkemidlerne og vejen til målet?**

Jeg hælder nok mest til det sidste: altså at der er uenighed om vejen til målet og ja også om konsekvenserne af indsatserne. For der er vel ingen, der kan være uenige i, at vi skal bevare den høje kvalitet af vores drikkevand?

De fleste tager også klimaforandringerne og den grønne omstilling alvorligt, og alle ønsker en rig og mangfoldig natur. Men vejen til målet kan vi være uenige om og vi er også uenige om, hvad prisen skal være. **Vi holder ikke udsalg og jorden afgives ikke til forærringspriser.**

Nogen har den holdning, at vi ved at trække arealer ud af produktion og omlægge til drift uden kunstige hjælpemidler kan klare alle udfordringerne: Så får vi styr på CO2 udledningerne, der er ingen risiko for forurening af grundvandet og naturen får de bedste betingelser. Sådan er virkeligheden jo ikke. En række nye udfordringer og dilemmaer vil opstå, ikke mindst når vi også skal bevare rentabiliteten.

Vi passer på drikkevandet

I Danmark kan vi drikke grundvandet, stort set uden rensning. Det er unikt - Lad mig slå det fast en gang for alle: Alle, også landbruget, ønsker, at vi kan det i fremtiden.

Danmark har måske verdens strengeste pesticidgodkendelsessystem og midler bliver tit revurderet. Forsigtighedsprincippet er en integreret del af pesticidgodkendelsessystemet. Det er vi trygge ved. Det er Miljøstyrelsen, som tager sig af denne opgave, ligesom det er Miljøstyrelsen, som tager sig af grundvands- og drikkevandsovervågningen.

I de BoringsNære BeskyttelsesOmråder skal kommunerne vurdere, om der er ekstra behov for at beskytte drikkevandet. Frem til udgangen af 2022 har kommunerne mulighed for at indgå frivillige aftaler med lodsejerne, hvis der er behov for ekstra indsats. Lykkedes det ikke inden udgangen af 2022, kommer der et generelt forbud.

Det bekymrer, at Miljøminister Lea Wermelin udtaler allerede inden arbejdet for alvor er kommet i gang i kommunerne, at kommunerne kan tage hårdere fat.

I Landboforeningen mener vi, at det er utrolig vigtigt, at kommunerne når i mål inden udgangen af 2022. Derfor har vi været i dialog med samtlige 11 nordsjællandske kommuner.

Vi oplever en stor forskel ml. kommunerne på dels antal BNBO'er, dels kommunernes tilgang til opgaven. Nu følger vi op med møder med de ansvarlige politikere i udvalgte kommuner.

Det er vigtigt at I føler, at I er klædt på til evt. forhandlinger med kommunerne. I foråret inviterede vi derfor til et orienteringsmøde om processen og jeres rettigheder. Mere end 60 lodsejere deltog.

Vi oplever en meget aggressiv tilgang til områderne fra forsyningsselskaberne til erstatninger, som vi ikke frivilligt kan acceptere. Det er vigtigt, at I ikke indgår en aftale, før alle muligheder er afprøvet.

Allerede inden BNBO-aftalerne er på plads, er kommunerne i gang med indsatsplaner i indvindingsoplandene.

Kommunerne kan på eget initiativ gå videre end statens udpegede områder, hvis de selv vurderer, at der er en risiko for drikkevandet. I mange menneskers ører lyder det jo fornuftigt, men grundvandet og drikkevandet dannes under vores produktionsarealer.

Som lodsejer er det vigtigt at vide, at også her skal alle virkemidler være afprøvet og andre forureningskilder skal undersøges, før der indgås aftale. Det er også vigtigt at holde fast i, at forsigtighedsprincippet allerede er indarbejdet i de statslige kontrolfunktioner. En offentlig myndighed, som stiller spørgsmålstegn ved en anden offentlig myndigheds kontrolapparat, det hænger ikke sammen og gør mig ærgerlig.

På baggrund af en konkret sag i en kommune har vi i Landboforeningen styrket opmærksomheden på dette arbejdsområde. Bl.a. har vi afholdt et miniseminar om emnet, for at klæde vores repræsentanter i grundvandsrådene bedre på.

Spildevand

Det er dejligt at der efter mange års indsats **endelig er kommet fokus** på udledningen af **spildevand til vores vandmiljø** og betydningen for vandkvaliteten. Alt for længe har man ensidigt haft fokus på landbrugets bidrag, og det er ikke fair. Det er jo rigtig ærgerligt, at vi skal så flere efterafgrøder fordi spildevandet påvirker havmiljøet negativt. Der er mig bekendt ikke lavet modelberegninger på spildevandets negative effekter. Arresø er et godt eksempel på at en sø ikke har det så godt, men hvem er egentlig forureneren?

I sidste uge præsenterede Landbrugsstyrelsen et kort over de områder, hvor der i 2021 er behov for at etablere målrettede efterafgrøder. Der er **meget blåt langs Øresund**, som I kan se? Hvad er det et udtryk for? Der er ikke meget landbrug, som afvander til Øresund, så man kan jo godt få den tanke, at **vi betaler for andres forurening**. I den forbindelse skulle man måske se lidt nærmere på hvordan man af-iser landingsbanen i lufthavnen, det er blot en tanke.

Spildevandet er også en **ressource rig på næringsstoffer**, som kan recirkuleres til landbrugsarealer. Desværre oplever vi borgere, som ikke synes at deres egne "rester" skal spredes, der hvor de bor. Det er en forståelig, men uholdbar indstilling, som vi har udfordret med et debatindlæg i Frederiksborg Amts Avis. (I har haft mulighed for at læse det i vores nyhedsbrev). Spildevandsslam lugter ikke behageligt (og det gør gylle jo heller ikke) – Vi skal derfor arbejde for, at forskningen får **midler til at udvikle nye teknologier**, så vi kan **minimere generne og optimere fordelene**. Recirkulation af spildevand understøtter den grønne omstilling. I det hele taget skal der afsættes midler til at fremme teknologien og gøre den tilgængelig for alle.

Fredninger er ikke vejen frem

Jeg er i gang med mit femte fredningsforslag på 3 år. Nu er det så Arrenæs, som det handler om. Endnu en gang vil jeg slå fast, at det ikke er rimeligt, at en lodsejer først hører om forslaget, når han åbner i sin E-boks. Det er ikke rimeligt, at man nærmest i ly af mørket kan blive ramt af et fredningsforslag, der har opsættende virkning. Vel at bemærke uden at der har været en dialog mellem lodsejer og DN, som rejser forslaget. Det er bare ikke acceptabelt i Danmark i 2020. Dialog og samarbejde er vejen frem, som vi bl.a. har set ved Bastrupfredningen i Allerød.

Fredningsinstrumentet er ikke vejen frem i dag, hvor lovgivningen allerede tager hensyn til beskyttelsesinteresserne. Vi har også nye redskaber at tage i brug. Nationalparken er et godt eksempel, hvor frivilligheden er et bærende element. Vi ser også eksempler på at fredningsbestemmelserne er så rigide, at enhver form for udvikling er umulig og slet ikke imødekommende over for behovet for installation af f.eks. solceller og vindmøller. Det holder jo

ikke, når vi står over for store klimamæssige udfordringer, hvor fossilfri energi indgår i ligningen. **Fredningsinstrumentet trænger til at blive opdateret til nutidige forhold, eller måske skal det bare lægges på hylden – det er jo også en mulighed 😊**

Naturpleje og biodiversitet er også vores ansvar

Vi har i tidligere beretninger og nyhedsbreve talt meget om det Grønne Danmarkskort. Kort fortalt handler det om at kommunerne er pligtig til at udpege arealer, hvor naturen kan udvikle sig. Der er naturligvis nogle retningslinier, som de skal overholde. Interesseorganisationer og erhverv har også haft mulighed for at komme med indspil, til hvorledes det kunne gribes an. Frederikssund var den første kommune, som tog fat på opgaven, de øvrige følger nu, som del af de kommende kommuneplaner.

Fra landbrugets side har vi hele tiden lagt op til, at man skal tage **udgangspunkt i de eksisterende naturarealer** og de arealer, hvor naturpotentialet er størst. For os handler det om at **skabe kvalitet** og få mest ud af indsatsen og frem for alt gå i dialog med lodsejerne. **Biodiversitet og naturlig rigdom kræver samarbejde af mange aktører** - Lad os skabe noget sammen.

Den er vi hel med på!

Vi er **mange** som har **hjørner og trekanter** på markerne, hvor det vil give **god mening** at pleje og udvikle naturen. En løshalmballe og grenaffald i hegnet er guf for faunaen, men kan chikanere det menneskelige øje – den indstilling skal vi nok udfordre 😊 Vi skal samtidig have tilpasset lovgivningen, så vi får større fleksibilitet til at handle.

På mandag skal vi deltage i en workshop sammen med Miljøministeren og Tænk tanken Frej om netop biodiversitet i agerlandet. Her vil vi fremføre det ønske.

I det hele taget tror jeg, at **vi alle har mere brug for viden** om, hvordan vi kan forbedre og pleje naturen på vores arealer med udgangspunkt i det der allerede er. Derfor vil vi igen arbejde videre med vores projekt **"levestedsindsats"**. Her vil vi arbejde på at **fremme koordinerede tiltag hen over markskellene**. I projektet skal lodsejerne også klædes fagligt på.

Flere og flere kommuner er også **interesserede** i at bakke op om faunastriberne, det er vi rigtig godt tilfredse med. Vi vil nu lægge op til at vi evaluerer projektet med henblik på udvikling.

Vi skal se os selv i den grønne omstilling

Den grønne omstilling og klimahensyn **præger alle dagsordner og aktiviteter**. Det er en del af vores **hverdag**, som lige nu er noget vi taler om, men som snart bliver en selvfølge, alle tager for givet. Det er et vilkår, som vi ikke kommer uden om, og vi skal tage det til os. Vi kan alle gøre noget fra de små hverdagsting til at spare på vandet, energioptimere, recirkulere og til at skifte bilen ud. Vi kan alle gøre en forskel, men med respekt for vores egen bundlinie, skal det ikke gøres hurtigere, end at vi kan følge med.

Bæredygtig fødevareproduktion er vores "**licence to operate**", og vi skal kunne dokumentere, at vores produkter er produceret bæredygtigt. Forbrugerne efterspørger det, både i Danmark og i udlandet. Vores aftagere andelsselskaberne stiller allerede krav nu, men hjælper os også med dokumentationen på vores indsatser.

Kravene vil stige, og vi skal nok vænne os til at vi bliver skudt på, selv om vi har gjort noget.

Vi skal **synliggøre vores CO₂-aftryk**, men det kan være svært, for **hvor starter og slutter beregningen?**

Er det **ved indkørslen?** Ja det er det, når vi leverer halmen til fjernvarmeværket. Men svaret er nej, når det gælder protein til foderet, så starter beregningen i Sydamerika. Beregningen er kompleks og det er ikke tydeligt hvem, der får godskrevet reduktionen. Det synes jeg er frustrerende.

Forandringens vinde kan blæse i vores retning - hvis vi står sammen

Historien er ikke slut, men der skal også være noget til beretningen, når vi forhåbentlig mødes igen om et halvt år.

Men jeg kan love jer at, at vi hver evig eneste dag vil lægge en kæmpe indsats til vores fælles bedste. Vi vil arbejde fra Nordsjællands Landboforening, fra vores rådgivning i Agrovi og fra maskinrummet på L&F. Og i den forbindelse vil gerne igen invitere jer med ind i maskinrummet på Axelborg. Det er en **øjenåbner** for de fleste, at se hvor **stort et gear**, der arbejder for os i København.

Helt lokalt har vi jo 11 kommuner, hvor der er 3 eller 4 udvalg, som har indflydelse på vores hverdag. De udvalg mødes 11 gange om året. Vi følger dagsordner og referatet, for at være på forkant med udviklingen. Det er et stort arbejde (*I kan selv regne det ud (11*4*11)*), så vi i tide kan få fat i politikerne. I nogle tilfælde får man også ting til at forsvinde, før de er blevet til et egentlig problem eller til at opstå, fordi det kan vise sig at være en god ide til alles bedste. Det er sejre, som kan være svære at kommunikere.

For at **holde kadencen** og **følge med forandringens vinde** kræver det, at vi **står sammen**, hver og en. Jeg vil derfor gerne opfordre jer til at invitere jeres nabo med i foreningen – vi har brug for hinanden – **vi har brug for fællesskabet**.

Tak for ordet og tak for opbakningen.